

НІМЕЦЬКІ МИСЛИТЕЛІ ПРО ПРИРОДУ ВЛАСНОСТІ

Актуальність теми. Німецька класична філософія являє собою велику і впливову течію філософської думки Нового часу. Підводить висновок її розвитку на даному відрізку європейської культури. Це дуже важливий період в історії розвитку західної філософії, який у визначеному змісті є тріумфом європейського раціоналізму.

Мета даної статті є 1) проаналізувати основні філософські концепції, які представлені в німецькій класичній філософії і визначити, до якого філософського напрямку вони відносяться; 2) вияснити специфіку вирішення проблеми природи власності в основних філософських вченнях цього періоду.

Об'єкт дослідження: природа власності.

Предмет дослідження: людина.

Важливу роль в історії філософії належить класичній німецькій філософії на межі XVIII – XIX століть. На її розвиток суттєво вплинули три фактори: розвиток природознавства, досягнення філософії Нового часу, зокрема ідеї Просвітництва, та Французька революція XVIII століття. Німецька класична філософія представлена такими оригінальними мислителями, як Іммануїл Кант (1724–1804), Йоган Готліб Фіхте (1762–1814), Фрідріх Вільгельм Шеллінг (1775–1854), Георг Вільгельм Фрідріх Гегель (1770–1831), Людвіг Андреас Фейєрбах (1804–1872). Незважаючи на своєрідність філософських поглядів, вони створюють певну ідейну спільність. Тому їх поєднують у загальний філософський напрямок. У своїй творчості усі представники німецької класичної філософії спиралися на новоевропейську традицію. Звідси спільність проблем, способів їх ставлення та вирішення.

Родоначальником класичної німецької філософії є Іммануїл Кант.

Його філософську спадщину поділяють на три періоди: «докритичний», «критичний» та «антропологічний». У «докритичний» період заслуговують на увагу ідеї Канта щодо виникнення світу. В праці «Всезагальна природна історія і теорія неба» (1775) він розробив космогонічну гіпотезу, за допомогою якої він розкрив механізм виникнення Всесвіту і виклав нові принципи його формування. Згідно з цією гіпотезою, Сонячна система є продуктом поступового охолодження газової туманності. Тут уперше поняття еволюції було поширено на космічні явища. У створенні Всесвіту брали участь дві сили – тяжіння і відштовхування. Завдяки взаємодії цих сил, за Кантом, почали утворюватися планети. Але це не завадило Канту стверджувати, що існує зовнішня сила, яка змінює Всесвіт. Процес виникнення, розвитку і загибелі світу є постійним. Звідси – висновок про відносність поняття спокою.

У «критичний» період Кант створює філософські праці, які стали подією в історії людської культури: «Критика чистого розуму» (1781), «Критика практичного розуму» (1788), «Критика здатності судження» (1790). В першій викладена теорія пізнання філософа, у другій – його етичні, у третій – естетичні погляди.

На перший план у цей період виступає ідея «коперніканського перевороту» у філософії. До Канта вважали, що пізнання є результатом дій на людину зовнішніх чинників. При цьому людина сприймає (тобто перебуває пасивною), а світ впливає на неї. Кант «перевернув» це співвідношення: він проголосив, що пізнання і знання є результатом людської (насамперед – розумової) активності. Людина пізнає лише тією мірою, якою сама випробовує природу, ставить їй запитання.

У праці «Критика практичного розуму» Іммануїл Кант стверджує: категоричний імператив – необхідний і загальнозначущий моральний закон практичного розуму – зумовлює поведінку людини, наказує поводитися так, щоб її вчинки могли бути основою та керівним началом загального законодавства. У трактаті «Ідея всевітньої історії з всевітньо-громадської точки зору» даються роздуми І. Канта над історичним процесом. Кант вважає, що в основі історичного процесу лежать природні потреби людини, а також суперечності між ними, що є необхідною умовою вдосконалення людського роду.

Вищим досягненням класичної німецької філософії є вчення Георга Гегеля. Воно характеризується винятковою широтою та глибиною змісту, важливістю та багатогранністю поставлених проблем. Основні праці Гегеля такі: «Феноменологія духу» (1807), «Наука логіки» (1812–1816), «Енциклопедія філософських наук» (1817), «Філософія природи» (1817), «Філософія права» (1821).

Філософську систему Гегеля називають системою об'єктивного ідеалізму. В основі світу, за Гегелем, лежить обмежено існуюче мислення, яке він називає абсолютною ідеєю, абсолютним духом, чи абсолютним розумом. Абсолютна ідея є активною і діяльною, вона мислить і пізнає себе, проходячи в цьому розвитку три стани:

а) до виникнення природи і людини, коли абсолютна ідея перебуває поза часом і простором у стихії чистого мислення і виступає як світ понять, системи логіки;

б) це духовне начало з самого себе породжує природу, яку Гегель називає «інобуттям абсолютної ідеї»;

в) перехід ідеї від чужої для неї природи до сфери розвитку духу.

Позиція Гегеля щодо розуму та розсудку значно відрізняється від кантівської. У нього розум є не нижчим, а вищим виявом мислення. Він вважає, що розум та розсудок мають складати єдину висхідну послідовність, де вони співвідносяться як провідний та підлеглий чинники, що взаємно обумовлюються та проникають один в одного.

Завдання логіки, на думку Гегеля, полягає в аналізі наукового методу мислення. Він намагався показати, що походження багатоманітного з єдиного начала може бути предметом раціонального пізнання, знаряддям якого є логічне мислення, а основною формою – поняття. Тому логіка, збігається з наукою про речі, що досягаються думкою.

Якщо логіка у Гегеля – це наука про ідею в собі та для себе, то філософія природи є наукою про ідею в її «інобутті», в її відчуженому стані. Проте, як відбувається перехід від чистої логічної ідеї до природи, Гегель не пояснює. На його думку, абсолютна ідея зважується вільно відпустити себе і самої себе в якості природи. Природа, з його точки зору, найбільшою мірою перебуває під владою розсудку і є найбільш зрозумілою йому, вона є царством розсудку.

Висновок. Підсумовуючи можна сказати, що відсутність у людини можливостей теоретичних доказів буття Бога та безсмертя душі заповнюється вірою та надією, що дозволяє спасти свободу особистості. Знання змушувало б людину вести себе певним чином, її вчинки було б «легальними», але не моральними. Зникла б свобода, яка можлива лише в ситуації фундаментальної невизначеності. Але моральність і свобода є основою людської особистості. Вони складають, за Кантом, вищу цінність буття. За Кантом, людина є головною проблемою філософії. Центральне питання «що таке людина» підсумовує три інших питання: «що я можу знати?», «що повинен робити?», «на що можу сподіватися?», що розкривають різні види діяльності людини.

Список використаних джерел

Сайт з інтернету:

http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/4%20KURS/4/1/02H1R2_5.htm

<https://osvita.ua/vnz/reports/philosophy/13148/>